

Projekt 22.07.2010 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ¹⁾**

z dnia 2010 r.

w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców

Na podstawie art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się ramowy program kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia³⁾.

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

**w porozumieniu:
MINISTER PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej - oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 216, poz. 1591).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, Nr 221, poz. 1738 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229 i Nr 81, poz. 327.

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla uchodźców (Dz. U. Nr 35, poz. 221), które utraciło moc z dniem 29 maja 2008 r. na podstawie art. 22 ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 70, poz. 416).

RAMOWY PROGRAM KURSÓW NAUKI JĘZYKA POLSKIEGO DLA CUDZOZIEMCÓW

1. Informacje wstępne

Ramowy program kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców jest podstawą opracowania programów kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców, dostosowanych do wieku, pochodzenia, potrzeb i możliwości uczestników kursów.

Przy konstruowaniu programów kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców należy uwzględniać różnice kulturowe między różnymi grupami cudzoziemców. Pozwoli to na nauczenie cudzoziemca skutecznego komunikowania się z rodzimymi użytkownikami języka. Głównym założeniem ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców jest kształcenie kompetencji językowych oraz rozwijanie kompetencji komunikacyjnych, rozumianych jako zdolność do posługiwania się językiem w sposób skuteczny i dostosowany do sytuacji społecznej, w jakiej proces komunikacji przebiega, pod względem oczekiwań mówcy wobec innych partnerów rozmowy, celów, jakie stawia sobie mówca, oraz społecznych i konwencjonalnych reguł użycia języka.

Kursy nauki języka polskiego dla cudzoziemców powinny uwzględniać opanowanie odpowiedniego poziomu wiedzy kulturowej i słownictwa, stanowiącej element kompetencji komunikacyjnej cudzoziemca, które odnoszą się do realiów kręgu cywilizacyjnego, w którym używa się języka polskiego. Należy dążyć, aby uczestnik kursu osiągnął znajomość reguł porozumiewania się oraz bogaty repertuar form porozumiewania się właściwych dla języka polskiego. W trakcie kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców uczestnik powinien zapoznać się ze specyfiką i warunkami życia w Polsce, strukturą społeczną, kulturą i panującymi zwyczajami. Istotne jest również, aby wyposażyć uczestnika kursu w niezbędną wiedzę kulturową i słownictwo, pozwalające na zaaklimatyzowanie się cudzoziemca w nowym otoczeniu, zintegrowanie ze społecznością lokalną, podjęcie pracy lub kontynuowanie nauki.

Zaproponowany podział kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców na cztery części, odpowiadające poszczególnym poziomom biegłości językowej (A1, A2, B1 lub B2), umożliwi dostosowanie układu kursu do potrzeb osób uczących się – np. ich wieku, poziomu posiadanej wiedzy i umiejętności, możliwości poznawczych czy długości pobytu w Polsce.

2. Cele kształcenia

Za podstawowe cele kształcenia należy uznać:

- 1) komunikowanie się w języku polskim w podstawowych sytuacjach codziennych związanych z organizacją życia w Polsce, podróżowaniem, załatwianiem spraw urzędowych;
- 2) pisanie krótkich tekstów oficjalnych i nieoficjalnych;
- 3) rozumienie najważniejszych treści i intencji zawartych w prostych tekstach pisanych i mówionych;
- 4) opanowanie podstawowego zasobu słownictwa, reguł gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych oraz wymowy i intonacji umożliwiających komunikowanie się z rodzimymi i nierodzimi użytkownikami języka polskiego w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie języka;
- 5) osiągnięcie przewidzianego na danym etapie kształcenia poziomu kompetencji komunikacyjnej oraz wiedzy o kulturze polskiej (zgodnie z pkt 5).

3. Sposoby osiągania celów

Ze względu na swój ramowy charakter, zróżnicowanie uczestników oraz typu prowadzonych zajęć, ramowy program kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców zakłada swobodę w projektowaniu procesu kształcenia. Zaproponowany zakres i układ treści może być modyfikowany w zależności od sytuacji i potrzeb, a także używanych przez lektora podręczników i innych pomocy dydaktycznych. Językowe i kulturowe treści ramowego programu zostały ujęte w układzie tabelarycznym, co wprowadza określony porządek ich realizacji. Dopuszczalna jest modyfikacja porządku realizacji treści ramowego programu, zwłaszcza w zakresie wiedzy kulturowej i słownictwa (o którym mowa w pkt 7), tj.

lektor może proponować własne rozwiązania i realizować założone cele na podstawie materiału dobrane do potrzeb konkretnej grupy uczestników kursu. Spiralny układ treści daje możliwość powracania do najważniejszych, ze względu na założone cele kształcenia, zagadnień oraz rozszerzanie ich zakresu. Sprawdzenie, czy uczestnicy kursu osiągnęli poziom wiedzy i umiejętności, przewidziany dla danego poziomu biegłości językowej, jest możliwe poprzez odniesienie do zamieszczonych w ramowym programie przewidywanych osiągnięć (o których mowa w pkt 4).

Nabywanie przez uczestników kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców określonych umiejętności zależy w dużym stopniu od przyjętych strategii nauczania. Ramowy program przewiduje możliwość wyboru sposobów osiągania celów, w zależności od przede wszystkim specyfiki grupy, predyspozycji i potrzeb uczestników kursów, preferencji i doświadczeń lektora. Wybierając sposoby osiągania celów, lektor powinien uwzględnić przede wszystkim możliwości i zainteresowania grupy, nie zapominając o zasadzie stopniowania trudności. Omawiając treści programowe należy jak najczęściej posługiwać się przykładami z życia codziennego. Dobieranie interesujących przykładów rozbudza naturalną ciekawość uczestników kursów i rozwija ich zainteresowania. Dobór metod nauczania związany jest także z aktualnie rozwijanymi umiejętnościami i sprawnościami językowymi uczestnika kursu. W kształceniu umiejętności przewidzianych w ramowym programie należy wykorzystywać zróżnicowane metody pracy oraz techniki nauczania takie, jak indywidualna i zbiorowa praca z tekstem, ćwiczenia komunikacyjne, przekaz intersemiotyczny, demonstracje, dramę, gry dydaktyczne.

Należy pamiętać, że poszczególne treści najczęściej są realizowane równolegle i w integracji z treściami innych działów, o których mowa w pkt 5. Dlatego za najskuteczniejsze można uznać metody aktywizujące uczestników kursów i pobudzające ich do myślenia problemowego, a także te, które pozwalają zastosować zdobytą wiedzę w praktyce.

Istotnym założeniem ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców jest funkcjonalne ujęcie zagadnień językowych i gramatycznych, które prowadzi do rozpatrywania języka nie z perspektywy teoretycznej, ale „w użyciu” – w konkretnym akcie komunikacyjnym wraz z jego elementami składowymi: nadawcą, odbiorcą, celem interakcji językowej, typem kanału

komunikacyjnego oraz specyfiką kontekstu pozajęzykowego. Takie podejście – zwłaszcza na pierwszych dwóch poziomach biegłości językowych A1 i A2 – wzmacnia motywację uczestników kursów i kieruje ich uwagę na sukcesy związane ze skutecznym porozumiewaniem się w nowym otoczeniu.

Poniższy wykaz sposobów osiągania celów może zostać uzupełniony przez lektorów przygotowujących konkretne programy kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców.

1) Rozumienie - słuchanie
a) wyodrębnianie określonych głosek z tekstu mówionego i czytanego, b) ukierunkowane słuchanie tekstów czytanych przez lektora, c) słuchanie nagrań – teksty poetyckie, słuchowiska, piosenki, programy telewizyjne (np. wiadomości, programów typu talk-show, zawierających swobodne wypowiedzi uczestników), dialogi filmowe, nagrania, d) odgrywanie prostych scenek, e) uczestniczenie w małych formach teatralnych i ćwiczeniach dramowych.
2) Rozumienie - czytanie
a) analiza i synteza wzrokowo-słuchowa wyrazów, b) ćwiczenia w cichym i głośnym czytaniu, c) prezentacja przeczytanych artykułów prasowych, ulubionych książek, wierszy, itd., d) praca z tekstami pochodzącymi z różnych źródeł (prasa, literatura piękna, korespondencja prywatna i urzędowa, formularze, notatki, schematy, wykresy, itp.), e) odczytywanie tekstów przygotowanych przez rodzimych użytkowników języka oraz innych uczestników kursu.
3) Pisanie
a) ćwiczenia w kreśleniu znaków literopodobnych i liter polskiego alfabetu, b) ćwiczenia w pisaniu z pamięci i ze słuchu (dyktanda), c) rozsypanki literowe, sylabowe, wyrazowe i zdaniowe, d) tworzenie słowniczka ortograficznego, e) zbiorowe i samodzielne redagowanie prostych form użytkowych skierowane do różnych adresatów, f) wierszyki, konkursy, zagadki ortograficzne.

4) Mówienie - interakcja

- a) ćwiczenia wyzwalające aktywność uczących się w posługiwaniu się materiałem językowym,
- b) dialogi i dyskusje,
- c) scenki komunikacyjne i dramowe,
- d) ćwiczenia słownikowo-frazeologiczne (zwracanie uwagi na łączliwość wyrazów),
- e) gromadzenie określonego słownictwa,
- f) analiza aktów komunikacyjnych (np. nagrane fragmenty filmów lub zarejestrowane kamerą lub dyktafonem scenki rzeczywiste) pod względem intencji, reakcji i emocji rozmówców.

5) Mówienie - produkcja

- a) ćwiczenia wymowy polskich głosek,
- b) swobodne wypowiedzi w oparciu o własne doświadczenia i przeżycia oraz przeczytane teksty,
- c) przedstawianie wydarzeń za pomocą różnorodnych środków ekspresji, drama,
- d) tworzenie małych form scenicznych,
- e) analiza i interpretacja różnorodnych tekstów kultury takich, jak np.: przedstawienia teatralne, filmy fabularne, utwory muzyczne i piosenki, słuchowiska i audycje radiowe, plakaty i reklamy (prasowe, radiowe i telewizyjne), dzieła sztuki dawnej i współczesnej,
- f) próby tworzenia własnych tekstów literackich.

4. Osiągnięcia

Osiągnięcia na każdym poziomie biegłości językowej (A1, A2, B1, B2) dotyczą podstawowego poziomu wiedzy i umiejętności w zakresie trzech podstawowych sprawności językowych, jakimi są rozumienie, mówienie i pisanie. Zagadnienia gramatyczno-leksykalne obejmują treści, których opanowanie niezbędne jest do porozumiewania się w języku polskim na poziomie podstawowym (A1, A2) oraz na poziomie samodzielności (B1, B2), i które stanowią punkt wyjścia w ewentualnej dalszej edukacji językowej cudzoziemca. Kluczowym założeniem na początkowych poziomach nauczania (A) jest funkcjonalność, czyli rezygnacja z teorii – szczegółowej wiedzy o języku - na rzecz sprawności językowej

5. Poziomy biegłości językowej

		Poziom samodzielności			
		A1 (łącznie 10/10 ¹ godzin)	A2 (łącznie 5/10 godzin)	B1 (łącznie 5/10 godzin)	B2 (łącznie 5/10 godzin)
ROZUMIENIE	Sluchanie	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi zrozumieć znane słowa i bardzo podstawowe wyrażenia dotyczące własnej osoby, rodziny oraz bezpośredniego otoczenia, gdy tempo wypowiedzi jest wolne a wymowa wyraźna; – rozumie proste instrukcje dotyczące podstawowych spraw, życzenia, gratulacje, powitania, pożegnania, podziękowania, prośby i polecenia. 	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie wyrażenia i najczęściej używane słowa, związane z istotnymi sprawami takimi, jak podstawowe informacje dotyczące własnej osoby i rodziny, zakupów, miejsca i regionu zamieszkania, zatrudnienia; – potrafi zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach; – rozumie proste dialogi i rozmowy z udziałem kilku osób oraz typowe wypowiedzi wyrażające propozycje, przeprosiny, obietnice. 	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jest w stanie zrozumieć główne myśli zawarte w jasnej, sformułowanej w standardowej odmianie języka wypowiedzi na znane mu tematy, typowe dla domu, szkoły, czasu wolnego itd.; – rozumie główne wątki wielu programów radiowych i telewizyjnych, traktujących o sprawach interesujących go prywatnie lub zawodowo – wtedy, kiedy te informacje są podawane stosunkowo wolno i wyraźnie; – rozumie prezentacje, ogłoszenia i instrukcje w przewidzianym zakresie tematycznym oraz wypowiedzi wyrażające obietnice, zapewnienia, komplementy, sugestie, argumentacje, opinie i porównania. 	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie dłuższe wypowiedzi i wykłady oraz nadszy za skomplikowanymi wywodami pod warunkiem, że temat jest mu w miarę znany; – rozumie większość wiadomości telewizyjnych, programów o sprawach bieżących oraz filmów w standardowej odmianie języka; – jest w stanie zrozumieć intencje mówiącego w zależności od intonacji, tempa, kontekstu i treści wypowiedzi.

¹ Minimalna liczba godzin przeznaczona na realizację danego działu. Liczba po ukośniku odnosi się do kursów adresowanych do cudzoziemców spoza europejskiego kręgu kulturowego oraz tych, których alfabet języka ojczystego nie jest oparty na alfabecie łacińskim.

Czytanie	
A1 (łącznie 5/10 godzin)	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie znane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, np. na tablicach informacyjnych i plakatach lub w katalogach.
A2 (łącznie 10/10 godzin)	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta bardzo krótkie, proste teksty; – potrafi znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy, instrukcje obsługi; – rozumie krótkie, proste listy prywatne pisane ręcznie i drukowane; – czyta ze zrozumieniem listy oficjalne i pisma urzędowe.
B1 (łącznie 10/10 godzin)	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie teksty składające się głównie ze słów najczęściej występujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego; – rozumie opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji; – czyta teksty prasowe, turystyczne, informacyjne w przewidzianym zakresie tematycznym.
B2 (łącznie 10/10 godzin)	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których piszący prezentują określone stanowiska i poglądy; – rozumie współczesną prozę literacką.

MÓWIENIE	Interakcja	<p>A1 (łącznie 10/10 godzin)</p> <p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi brać udział w rozmowie pod warunkiem, że rozmówca jest gotów powtarzać lub inaczej formułować swoje myśli oraz mówić wolniej, jeżeli zachodzi taka potrzeba; - formuluje proste pytania dotyczące najlepiej znanych tematów lub najpotrzebniejszych spraw, potrafi odpowiadać na tego typu pytania; - umie poprosić o powtórzenie komunikatu, przeliterowanie wyrazu, wyjaśnienie niezrozumianej kwestii. 	<p>A2 (łącznie 10/10 godzin)</p> <p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bierze udział w zwykłej, typowej rozmowie wymagającej prostej i bezpośrednio wymiany informacji na znane tematy; - potrafi radzić sobie w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie jest w stanie sam podtrzymać rozmowy; - bierze udział w prostej rozmowie telefonicznej. 	<p>B1 (łącznie 10/10 godzin)</p> <p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - radzi sobie w większości sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po Polsce; - potrafi bez uprzedniego przygotowania zadawać pytania, rozpoczynać i kończyć rozmowę oraz włączyć się do rozmów na znane mu tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np. rodziny, zainteresowań, pracy, podróży, wydarzeń bieżących). 	<p>B2 (łącznie 5/10 godzin)</p> <p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi porozumiewać się na tyle płynnie i spontanicznie, aby prowadzić swobodne rozmowy z rodzimymi użytkownikami języka; - bierze czynny udział w dyskusjach na znane mu tematy, przedstawiając swoje zdanie i broniąc swoich poglądów; - potrafi wygłosić krótkie przemówienie, referat, podziękowanie lub życzenia, posługując się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka; - stosuje odpowiednio do sytuacji właściwy styl wypowiedzi i konwencje socjokulturowe, zna popularne wyrażenia idiomatyczne.
-----------------	-------------------	---	---	---	--

Produkcja	
<p>A1 (łącznie 10/10 godzin)</p> <p>Uczestnik kursu: – potrafi używać prostych wyrażień i zdań, aby opisać miejsce, w którym mieszka oraz znanych mu ludzi; – prawidłowo wymawia podstawowe głoski języka polskiego, akcentuje wyrazy stosując odpowiednią intonację (oznajmującą, pytającą i rozkazującą) w wypowiedziach.</p>	<p>A2 (łącznie 5/10 godzin)</p> <p>Uczestnik kursu: – posługuje się ciągiem wyrażień i zdań, aby w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, wykształcenie, obecność i poprzednią pracę; – prawidłowo wymawia zestroje akcentowe, łączy słowa jednosylabowe w grupy (np. <i>nie wiem, nie mam, ze mną, od nas, jadę na wieś, wychodzę za męża</i>), albo przyłącza słowa jednosylabowe do słów akcentowanych (np. <i>kocham ją, widzę go</i>); – właściwie akcentuje wyrazy rodzime i obce typu <i>gramatyka</i> oraz formy czasu przeszłego i trybu przypuszczającego; – właściwie wymawia głoskę <i>y</i> w opozycji do <i>i</i> oraz <i>e</i>, samogłoski nosowe, głoski <i>sz, ż, rz, cz, dż</i> w opozycji do <i>ś, ź, ć, dź, ń</i>, głoskę <i>r</i> w opozycji do <i>l</i> oraz <i>ł</i> w opozycji do <i>l</i>, a także grupy spółgłoskowe.</p>
<p>B1 (łącznie 5/10 godzin)</p> <p>Uczestnik kursu: – potrafi łączyć wyrażenia w prosty sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także marzenia, nadzieje i ambicje; – potrafi krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany; – relacjonuje wydarzenia i opowiada przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne reakcje i wrażenia; – prawidłowo wymawia wszystkie głoski polskie oraz ich warianty w zależności od kontekstu; – różnicuje wymowę potoczną, mniej staranną od oficjalnej, starannej, w wolnym tempie.</p>	<p>B2 (łącznie 5/10 godzin)</p> <p>Uczestnik kursu: – formuluje przejrzyste, rozbudowane wypowiedzi z właściwą intonacją na różne tematy związane z dziedzinami, które go interesują; – potrafi wyjaśnić swój punkt widzenia w danej kwestii oraz podać argumenty za i przeciw względem możliwych rozwiązań; – wypowiedzi cechuje średnio szybkie tempo i właściwa intonacja oraz wymowa, a także stosowanie uproszczonych grup spółgłoskowych w obrębie pojedynczych słów oraz na granicy słów.</p>

		Poziom samodzielności			
		A1 (łącznie 5/10 godzin)	A2 (łącznie 5/10 godzin)	B1 (łącznie 10/10 godzin)	
PISANIE	Pisanie	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi napisać krótki, prosty tekst na widokówce, np. z pozdrowieniami z wakacji; – potrafi wypełnić formularze z danymi osobowymi, takimi jak nazwisko, adres, obywatelstwo (np. w hotelu). 	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb; – potrafi napisać życzenia, pozdrowienia, bardzo prosty list prywatny, na przykład dziękując komuś za coś; – pisze proste pisma oficjalne i urzędowe, podanie, życiorys; – stosuje podstawowe zasady ortografii i interpunkcji. 	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi pisać proste teksty na znane mu tematy; – posługuje się zwrotami językowymi typowymi dla oficjalnej i nieoficjalnej odmiany języka polskiego; – pisze prywatne listy, opisując swoje przeżycia i wrażenia; – potrafi napisać proste opowiadanie, sprawozdanie, streszczenie (150-200 słów), zaproszenie, zawiadomienie i list motywacyjny; – stosuje zasady ortografii i interpunkcji. 	<p>Uczestnik kursu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jest w stanie pisać zrozumiale, poprawne pod względem składniowym, ortograficznym i interpunkcyjnym szczegółowe teksty na dowolne tematy związane ze swoimi zainteresowaniami; – zna zasady kompozycji tekstu; – potrafi napisać rozprawkę lub opracowanie, przekazując informacje lub rozważając argumenty za i przeciw; – pisze listy, podkreślając znaczenie, jakie mają dla niego dane wydarzenia i przeżycia; – potrafi napisać ogłoszenie, skargę, reklamację, protest, odwołanie od decyzji.

6. Struktury gramatyczne niezbędne w komunikacji na poziomie podstawowym (A1, A2) i poziomie samodzielności (B1, B2)

Poziom podstawowy		Poziom samodzielności	
A1	A2	B1	B2
<p>1) fleksja imienna:</p> <p>a) odmiana rzeczowników przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej,</p> <p>b) mechanizm odmiany rzeczowników, alternacje samogłoskowe i spółgłoskowe zachodzące w temacie (np. <i>pies, psa, dzień, dnia, chłopiec, chłopca, Bóg, do Boga, wybór, wyboru, wzór, miasto, w mieście, Kraków, w Krakowie, obiad, po obiedzie, mąż, męża, Tadeusz, Tadeusza, pieniądze, pieniędzy</i>),</p> <p>c) odmiana zaimków przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odmiana zaimków osobowych: <i>ja, ty, on, ona, ono; my, wy, oni, one,</i> - odmiana zaimków wskazujących, w tym: <i>ten, ta, to, ci, te,</i> - odmiana zaimków dzierżawczych: <i>mój, moja, moje, twój, twoja, twoje, nasz, nasza, nasze, wasz, wasza, wasze, pana, pani, państwa,</i> - odmiana zaimków pytających, w tym: <i>kto, co; jaki, jaka, jakie; który, która, które; czyj, czyja, czyje,</i> - odmiana zaimków nieokreślonych: <i>ktoś, coś, jakiś, któryś, każdy; każdy,</i> - odmiana zaimków przeczących: <i>nikt, nic, żaden,</i> <p>d) odmiana przymiotników przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odmiana przymiotników zakończonych w rodzaju męskim na <i>-y</i>, w tym: <i>dobry, mały, ciasny, duży</i> lub <i>-i</i>, w tym: <i>tani, polski, lekki, długi,</i> - odmiana przymiotników zakończonych w rodzaju żeńskim na <i>-a</i>, w tym: <i>dobra, mała, ciasna, duża, tania, polska, lekka, długa,</i> - odmiana przymiotników zakończonych w rodzaju nijakim na <i>-e</i>, w tym: <i>dobrze, małe, ciasne, duże, tanie, polskie, lekkie, długie,</i> - formy mianownika liczby mnogiej rodzaju męskoosobowego, w tym: <i>dobrzy, mali, duzi, polscy, inni,</i> <p>e) odmiana liczebników przez przypadki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odmiana liczebników głównych, w tym: <i>jeden, jedna, jedno, dwa, dwaj, dwóch, dwie, trzy, dziesięć, dwadzieścia pięć, sto, tysiąc;</i> 	<p>1) fleksja imienna:</p> <p>a) odmiana rzeczowników, przymiotników, zaimków i liczebników przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej według wzorów deklinacji męskiej, żeńskiej, nijakiej i mieszanej,</p> <p>b) znajomość funkcji syntaktycznych przypadków centralnych (mianownika, dopełniacza, biernika i miejscownika) oraz peryferycznych (narzędnika, celownika, wołacza),</p> <p>c) odmiana rzeczowników o rozszerzonym temacie typu imię (<i>imi-eni-a, imi-on-a</i>), <i>kamień (kamie-ni-e) i zwierzę (zwierz-ęci-a, zwierz-ęt-a)</i>,</p> <p>d) odmiana polskich nazw własnych typu <i>Kościuszko, Zimny, Nowakowa, Nowakówna (nazwiska) i Białystok, Chyżne, Zakopane (nazwy miejscowości)</i>,</p> <p>e) odmiana rzeczowników nieregularnych typu <i>ksiądz, książę, chrzest</i>; także tych, których formy zależą od znaczenia, w tym: <i>ucho - uszy</i> jako część ciała, ale <i>ucha</i> jako części naczyń i <i>toreb</i>,</p>		

<ul style="list-style-type: none"> - odmiana przymiotnikowa liczebników porządkowych, w tym: <i>pierwszy, pierwsza, pierwsze, pierwszy, drugi, druga, drugie, drudzy, dziesiąty, dziesiąta, dziesiąte</i>, <p>f) przypadki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mianownik liczby pojedynczej i mnogiej: <ul style="list-style-type: none"> - mianownik w funkcji podmiotu w zdaniach typu: <i>Student czyta książkę.</i>; - mianownik jako forma orzecznika w orzeczeniu imiennym w zdaniach typu: <i>Ta dziewczyna jest ładna. Mój brat to lekarz.</i>; - dopełniacz liczby pojedynczej i mnogiej: <ul style="list-style-type: none"> - dopełniacz jako forma dopełnienia bliższego po czasownikach zaprzeczonych w zdaniach typu: <i>Nie znam tej studentki.</i>; - dopełniacz wyrażający przynależność w zdaniach typu: <i>To jest książka Daniela.</i>; - dopełniacz po określeniu miary i ilości w zdaniach typu: <i>Proszę kupić butelkę piwa, litr mleka.</i>; - dopełniacz po liczebnikach głównych (od 5 wzwyż i nieokreślonych) w zdaniach typu: <i>Ona ma dużo pieniędzy. Mam tu pięć książek.</i>; - dopełniacz w wyrażeniach przyimkowych po przyimkach: <i>u, z, ze, dla, do, od, ode, obok, bez</i> w zdaniach typu: <i>Jadę z Krakowa do Warszawy. Łukasz mieszka u mnie. To jest prezent dla Ani.</i>; - dopełniacz w datach określających dzień, miesiąc i rok w zdaniach typu: <i>Daniela urodziła się 9 (dziewiątego) czerwca 1981 (tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego pierwszego) roku.</i>; - dopełniacz w zdaniach bezosobowych po formach: <i>nie ma, nie było, nie będzie, brak</i> w zdaniach typu: <i>Nie ma Ani. Jutro nie będzie zajęć. Brak cukru.</i>; - biernik liczby pojedynczej i mnogiej: <ul style="list-style-type: none"> - biernik jako dopełnienie bliższe po czasownikach przechodnich w zdaniach typu: <i>Piszę list.</i>; - biernik w wyrażeniach przyimkowych po przyimkach: <i>na, o, po, przez, przez, w, we, za</i> w zdaniach typu: <i>Idę na uniwersytet. Proszę przejść przez rynek. Spotkanie jest we wtorek. Spotkamy się za godzinę.</i>; - miejscownik liczby pojedynczej i mnogiej: <ul style="list-style-type: none"> - miejscownik w wyrażeniach przyimkowych określających miejsce i czas 	<p>f) umiejętność stosowania niektórych form deklinacyjnych w zależności od typu tekstu i stylu wypowiedzi, w tym form mianownika używanych zamiast wołacza w języku mówionym: <i>Ania! Łukasz! Mama!</i> i form wołacza używanych obowiązkowo w języku pisanym i w kontaktach oficjalnych: <i>Droga Aniu! Kochana Mamo! Panie profesorze! Szanowny Panie Profesorze!</i>;</p>
---	--

<p>czynności po przymkach: <i>na, o, po, przy, w</i>, we w zdaniach typu: <i>Będę w Polsce w przyszłym roku. Spotkamy się w biurze o godzinie piątej.</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - miejscownik w wyrażeniach przymkowych określających przedmiot, o którym się mówi, myśli, w zdaniach typu: <i>Rozmawiamy o Krakowie. Myślę o Marysi.</i>; - miejscownik w wyrażeniach przymkowych precyzujących rok lub miesiąc w zdaniach typu: <i>Przyjadę w maju. Przyjechałem na studia w zeszłym roku.</i>; - narzędnik liczby pojedynczej i mnogiej: <ul style="list-style-type: none"> - narzędnik jako forma orzecznika wyrażonego rzeczownikiem po czasownikach: <i>być, zostać</i> w zdaniach typu: <i>Ania jest studentką. Ania jest dobrą studentką.</i>; - narzędnik wyrażający narzędzie czynności w zdaniach typu: <i>Jadę autobusem, a on jedzie pociągiem. Proszę pisać ołówkiem!</i>; - narzędnik w wyrażeniach przymkowych po przymkach: <i>z, ze, za, nad, pod, przed, między</i> w zdaniach typu: <i>Jadę do Polski z mamą. Samochód stoi przed domem.</i>; - celownik liczby pojedynczej i mnogiej: <ul style="list-style-type: none"> - celownik zaimków osobowych w zdaniach typu: <i>Ten film bardzo mi się podoba. Jest ci zimno?</i>; - celownik rzeczowników żywotnych jako dopełnienie dalsze w zdaniach typu: <i>Dałem Małgosi kwiaty.</i>; 	<p>2) odmiana czasowników:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) czasowniki niedokonane i dokonane; b) strona czynna i zwrotna (formy osobowe): <ul style="list-style-type: none"> - tryb oznajmujący: <ul style="list-style-type: none"> - czas teraźniejszy czasowników niedokonanych, - czas przeszły czasowników dokonanych i niedokonanych, - czas przyszły czasowników niedokonanych i dokonanych, - tryb przypuszczający, - tryb rozkazujący; c) nieosobowe formy czasownikowe: <ul style="list-style-type: none"> - formy typu: <i>można, trzeba, wolno, warto, należy, powinno się.</i>
---	---

2) odmiana czasowników:

- a) koniugacja czasowników regularnych i nieregularnych, także tych, których odmiana zależy od znaczenia, typu: *wieść (ja wiozę, ty wiesz, wiozłem); wieść (ja wiodę, ty wiedzisz, wiodłem), wiodłem),*
- b) odmiana czasowników w trybie

<ul style="list-style-type: none"> - formy typu: <i>mówi się</i>, - formy typu: <i>nie ma, nie było, nie będzie</i>, <p>d) połączenie czasowników modalnych, w tym: <i>chcę, mogę, muszę</i> z bezokolicznikiem,</p> <p>e) czasowniki ruchu (system oparty na opozycji znaczeniowej <i>iść, jechać</i>),</p> <p>f) konstrukcja: <i>mieć + bezokolicznik</i>;</p> <p>3) derywacja:</p> <p>a) tworzenie i funkcje syntaktyczne przysłówków odprzymiotnikowych,</p> <p>b) stopniowanie przymiotników i użycie syntaktyczne stopni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stopień równy i wyższy w zdaniach typu: <i>Ona jest tak ładna jak Małgosia. Ania jest ładniejsza od Maryli. Ania jest ładniejsza niż Maryla. Ten temat jest bardziej interesujący od tamtego. Ten temat jest bardziej interesujący niż tamten.</i>, - stopień najwyższy w zdaniach typu: <i>Daniela jest najładniejsza ze wszystkich dziewcząt.</i>, <p>c) stopniowanie przysłówków i użycie syntaktyczne stopni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stopień równy i wyższy w zdaniach typu: <i>Tadeusz pisze tak ładnie jak Łukasz. Łukasz pisze ładniej od Roberta. Łukasz pisze ładniej niż Robert. Marysia pisze bardziej interesująco od Janka. Marysia pisze bardziej interesująco niż Maciek.</i>, - stopień najwyższy w zdaniach typu: <i>Tadeusz pisze najładniej ze wszystkich uczniów.</i>, <p>d) nazwy mieszkańców krajów oraz przymiotniki tworzone od nazw krajów;</p> <p>4) leksykologia:</p> <p>a) podział wyrazów na części mowy,</p> <p>b) różnicowanie formalne przymiotników i przysłówków,</p> <p>c) system zaimków dzierżawczych: <i>mój, twój, jego, jej, nasz, wasz, ich; swój; pana, pani, państwa</i>;</p>	<p>oznajmującym (czas: <i>teraźniejszy, przeszły i przyszły czasowników dokonanych i niedokonanych</i>),</p> <p>przypuszczającym i rozkazującym, odmiana czasowników w stronie czynnej, zwrotnej i biernej (tworzenie form strony biernej, ich nacechowanie stylistyczne i zakres użycia w zdaniach typu: <i>Kazimierz Wielki założył Akademię Krakowską w roku 1364. Akademia Krakowska została założona przez Kazimierza Wielkiego w 1364 roku</i>),</p> <p>d) tworzenie i użycie nieosobowych form czasownika: imiesłówów przymiotnikowych (czynnych na -ący i biernych na -ony, -ny, -ty) oraz imiesłówów przysłówkowych (współczesnych na -ąc i uprzednich na -wszy, -wszy),</p> <p>e) użycie form imiesłowowych w ramach synonimii syntaktycznej typu: <i>Ten student, zdający dziś egzamin ustny, właśnie wyszedł. Ten student, który zdawał dziś egzamin ustny, właśnie wyszedł. Wróciwszy do domu, zabrała się szybko do odrabiania lekcji. Po powrocie do domu zabrała się szybko do odrabiania lekcji. Kiedy wróciła do domu, zabrała się szybko do odrabiania lekcji.</i>,</p> <p>f) wzory składniowe czasowników polskich, także wtedy, gdy wzór zależy od znaczenia czasownika, typu:</p>
---	---

<p>5) składnia:</p> <p>a) zdania pojedyncze rozwinięte: - zdania oznajmujące typu: <i>Maciek jest Polakiem. Marysia ma słownik.</i></p> <p>b) zdania pytające: - pytania o rozstrzygnięcie rozpoczynane partykułą czy w zdaniach typu: <i>Czy on jest Francuzem?</i> - możliwość opuszczania partykuły czy w zdaniach typu: <i>Masz bilety do kina?</i> - pytania o informację typu: <i>Skąd on jest? Gdzie mieszkasz?</i> - pytania niezależne i zależne typu: <i>Czy to ma sens? Jak myślisz, czy to ma sens? Nie wiem, czy to ma sens.</i></p> <p>c) wyrażanie części zdania pojedynczego:</p>	<p>wydać - 1. "zapłacić": kto wydaje co na co, na kogo, np. <i>Adam wydaje dużo pieniędzy na życie.</i>; wydać - 2. "zwrócić, przydzielić": kto wydaje co komu, np. <i>Kelnerka wydała mi 25 złotych reszty.</i>; wydać - 3. "zdradzić, ujawnić": kto wydaje kogo, co przed kim, np. <i>W czasie rozprawy złodziej wydał swoich współników.</i>; wydać - 4. "oddać za żonę": kto wydaje kogo za mąż za kogo, np. <i>Mama jest bardzo zadowolona, bo wydaje swoją najmłodszą córkę za cudzoziemca.</i>; wydać - 5. "narazić na coś": kto wydaje kogo, co na co, np. <i>Wszyscy opuścili go i wydali na pewną zgubę.</i>; g) umiejętność budowania zdań złożonych ze zdaniami podrzędnymi rozpoczynanymi zaimkami względnyymi typu który i spójnikami, jak w przykładzie: <i>Chłopak, na którego czekałaś przez tyle lat, nigdy już nie wróci. Postanowił nie wracać, gdyż / ponieważ / dlatego że / bo czuł się przez siebie zdominowany.</i>;</p> <p>3) składnia</p> <p>a) umiejętność przekształcania zdań pojedynczych w jedno zdanie złożone typu: <i>Michel przyjechał rok temu do Polski. Chciał tu studiować slawistykę. Michel przyjechał rok temu do Polski.</i></p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> - podmiot wyrażony mianownikiem, - podmiot wyrażony rzeczownikiem w połączeniu z liczebnikiem typu dwa i typu <i>pięć</i>, - zdania bezpodmiotowe typu: <i>Mówi się, że...</i>, <p>d) wyrażenie orzeczenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - orzeczenie proste w zdaniu typu: <i>Łukasz studiuje informatykę.</i> - i złożone w zdaniu typu: <i>Maciek jest ambitnym studentem.</i>, - orzeczenie imienne z orzecznikiem: <ul style="list-style-type: none"> - w mianowniku (w zdaniu typu: <i>Daniela jest miła.</i>), - w narzędniku (w zdaniu typu: <i>Ania jest dobrą studentką.</i>), <p>e) wyrażenie dopełnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopełnienie bliższe wyrażane biernikiem w zdaniach typu: <i>Znam Anię.</i>, - dopełnienie bliższe wyrażane dopełniaczem po czasownikach zaprzeczonych w zdaniach typu: <i>Nie znam Renaty.</i>, - dopełnienie dalsze w zdaniach typu: <i>Maciek daje kwiaty Małgosi.</i>, - związek rządu - forma rzeczownika (przypadek) postulowana przez czasownik w zdaniach typu: <i>Tadeusz kupił gazetę.</i>, <p>f) przydawka jako określenie rzeczownika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - związek zgody - przydawka wyrażona przymiotnikiem powtarzającym kategorii gramatyczne rzeczownika, w zdaniach typu: <i>Maciek ma miłą żonę.</i>, - związek rządu - przydawka wyrażona rzeczownikiem w dopełniaczu, w zdaniach typu: <i>Łukasz zna żonę Tadeusza.</i>, - szyk przydawki przymiotnej, <p>g) okolicznik jako określenie czasownika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - okolicznik wyrażony przysłówkiem (związek przynależności) w zdaniach typu: <i>Łukasz mówi dobrze po angielsku.</i>, - okolicznik wyrażony wyrażeniem przymiokowym, w zdaniach typu: <i>Tadeusz będzie w Polsce w sierpniu.</i>, - okolicznik wyrażony związkiem znaczeniowym, zwanym związkiem przynależności, jako połączenie czasownika z okolicznikiem, w zdaniach typu: <i>Maciek będzie u mnie na imieninach.</i>, <p>h) podwójna i potrójna negacja w zdaniu pojedynczym w zdaniach typu: <i>Nic nie wiem! Nic nie powiem. On nigdy niczego nie rozumie!</i></p>	<p>dlatego że chciał tu studiować slawistykę.,</p> <p>b) umiejętność przekształcania zdań złożonych w zdania pojedyncze typu: <i>Kolega namawiał nas, żebyśmy wyjechali wcześniej. Kolega namawiał nas na wczesny wyjazd.</i>,</p> <p>c) umiejętność używania imiesłówów przysłówkowych w zdaniach, <i>umiejętność budowania okresów warunkowych - rzeczowistych (jak w zdaniach typu: <i>Jeżeli tak bardzo chcesz, pojedziemy w sobotę na koncert Maryli Rodowicz.</i>), możliwych (typu: <i>Jeśli zdam / Jeśli bym zdał wszystkie egzaminy w czerwcu, pojedę na wakacje do Włoch.</i>) i niereczowistych (typu: <i>Gdybym wiosną więcej pracował, skończyłbym już pracę magisterską, ale ponieważ tak się nie stało, wciąż muszę nad nią pracować.</i>),</i></p> <p>e) umiejętność budowania zdań wielokrotnie złożonych,</p> <p>f) umiejętność używania mowy niezależnej (jej wykładników formalnych),</p> <p>g) umiejętność używania mowy zależnej (jej wykładników formalnych),</p> <p>h) umiejętność przekształcania mowy niezależnej w zależną,</p> <p>i) umiejętność używania w tekstach odpowiednich konstrukcji poznanych w ramach synonimii syntaktycznej:</p>
--	---

- szyk negacji i negacji podwójnej w zdaniach typu: *Ja się nie denerwuję! Ja się nigdy nie denerwuję!*,
 - i) zdania bezpodmiotowe typu: *Mówi się, że jutro nie będzie wody.*;
 - różne funkcje zaimka się,
 - j) zdania złożone współrzędnie ze spójnikami: *i, a, ale, albo, lub, lecz, więc, jednak,*
 - k) zdania złożone podrzędnie:
 - połączone zaimkiem,
 - forma zaimka który używanego w roli wskaźnika zespolenia,
 - połączone spójnikiem: *jak, aby, ponieważ, bo, chociaż, choć, dlatego że, kiedy, gdy, gdyby, to, jeśli, jeżeli, to, że, żeby,*
 - zdania typu: *Łukasz chce, żebym, żebyś, żeby, żebyśmy, żebyście, żeby,*
 - typy okresów warunkowych w języku polskim;
- 6) brak „następstwa i zgody czasów” w języku polskim,
- interpunkcja zdania złożonego: używanie przecinka przed zaimkami względnymi i spójnikami występującymi w roli wskaźników zespolenia.

7. Wiedza kulturowa i słownictwo niezbędne w komunikacji na poziomie podstawowym (A1, A2) i poziomie samodzielności (B1, B2)

Poziom podstawowy		Poziom samodzielności	
A1	A2	B1	B2
<p>człowiek:</p> <ol style="list-style-type: none"> imię i nazwisko, adres, stan rodzinny, płeć, wiek, data i miejsce urodzenia; przynależność narodowa lub państwowa, język; szkoła, wykształcenie; zawód, zajęcie; rodzina; kontakty oficjalne i nieoficjalne; <p>mieszkanie:</p> <ol style="list-style-type: none"> mieszkanie w hotelu, domu czasowym, pensjonacie; koszty związane z mieszkaniem, czynsz, opłaty; <p>miejsca:</p> <ol style="list-style-type: none"> nazwa i rodzaj, położenie miejscowości; 	<p>człowiek:</p> <ol style="list-style-type: none"> wygląd, części ciała; rodzina, relacje rodzinne, zawodowe i przyjacielskie; sposób spędzania wolnego czasu - rozrywki, hobby, sport; emocje i uczucia; <p>mieszkanie:</p> <ol style="list-style-type: none"> rodzaj, położenie i wielkość mieszkania lub domu; rodzaje pomieszczeń; urządzenie i wyposażenie mieszkania; <p>miejsca:</p> <ol style="list-style-type: none"> położenie i wielkość miejscowości; instytucje użyteczności publicznej, zabytki, atrakcje turystyczne; 	<p>człowiek:</p> <ol style="list-style-type: none"> wygląd, cechy charakteru historia rodziny, pochodzenie; sposób spędzania wolnego czasu - rozrywki, hobby, sport; emocje i uczucia; <p>mieszkanie:</p> <ol style="list-style-type: none"> opis mieszkania/domu wyposażenie, urządzenie domu; lokalizacja, rachunki, koszty, awarie, drobne naprawy; <p>usługi:</p> <ol style="list-style-type: none"> remont, sprząatanie, naprawy; warsztat samochodowy, stacja benzynowa; 	<p>człowiek:</p> <ol style="list-style-type: none"> konflikty, problemy rodzinne; cudzoziemiec wśród Polaków – stereotypy; emocje i uczucia; wierzenia i przesady; <p>mieszkanie:</p> <ol style="list-style-type: none"> rynek mieszkaniowy w Polsce; wynajmowanie lokalu; rodzaje własności lokalowej; <p>usługi:</p> <ol style="list-style-type: none"> pralnia, krawiec, szewc, fryzjer, kosmetyczka; fotograf, wypożyczalnia filmów,

<p>życie codzienne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) czynności codzienne; 2) przedmioty codziennego użytku; 3) miary, ilości, pieniądze; 4) środki komunikacji; 5) policja; 6) poczta. <p>praca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) warunki pracy, czas pracy, urlop; 2) płace; 	<p>życie codzienne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) czynności codzienne; 2) sklepy, usługi, warsztaty; 3) przedmioty codziennego użytku; 4) miary, ilości, pieniądze; 5) banki; 6) relacje czasowe 7) środki komunikacji; 8) prawa i obowiązki; <p>praca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) warunki pracy, czas pracy, urlop; 2) związki zawodowe; 3) dokumenty i zaświadczenia; 4) wynagrodzenia i podatki; 	<p>3) bank, poczta;</p> <p>czas wolny, sport, życie codzienne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zainteresowania, hobby; 2) dyscypliny sportowe; 3) podróże i wycieczki; 4) komunikacja miejska, krajowa i międzynarodowa; 	<p>biblioteka;</p> <p>czas wolny, sport, życie codzienne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sposoby spędzania wolnego czasu (łowienie ryb, uprawianie ogrodu, majsterkowanie); 2) zawody sportowe; 3) podróże i wycieczki;
<p>praca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) warunki pracy, czas pracy, urlop; 2) płace; 	<p>życie codzienne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) czynności codzienne; 2) sklepy, usługi, warsztaty; 3) przedmioty codziennego użytku; 4) miary, ilości, pieniądze; 5) banki; 6) relacje czasowe 7) środki komunikacji; 8) prawa i obowiązki; <p>praca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) warunki pracy, czas pracy, urlop; 2) związki zawodowe; 3) dokumenty i zaświadczenia; 4) wynagrodzenia i podatki; 	<p>3) bank, poczta;</p> <p>czas wolny, sport, życie codzienne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zainteresowania, hobby; 2) dyscypliny sportowe; 3) podróże i wycieczki; 4) komunikacja miejska, krajowa i międzynarodowa; 	<p>biblioteka;</p> <p>czas wolny, sport, życie codzienne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sposoby spędzania wolnego czasu (łowienie ryb, uprawianie ogrodu, majsterkowanie); 2) zawody sportowe; 3) podróże i wycieczki;
<p>jedzenie, picie, palenie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) żywność, dania; 2) napoje; 3) palenie; 	<p>jedzenie, picie, palenie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lokale gastronomiczne; 2) żywność, dania, potrawy; 3) napoje; 4) palenie; 	<p>jedzenie, picie, zakupy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) posiłki i napoje; 2) lokale gastronomiczne; 3) przepisy kulinarne; 4) rodzaje sklepów; 	<p>jedzenie, picie, zakupy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dieta, sposób odżywiania się; 2) produkty – skład i właściwości; 3) zakupy przez Internet; 4) reklamacje;

<p>zdrowie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) podstawowe części ciała; 2) choroba, wypadek; 3) ubezpieczenia; 4) podstawowe środki czystości i leki; 	<p>zdrowie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) higiena osobista; 2) samopoczucie; 3) choroba, wypadek; 	<p>zdrowie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) części ciała; 2) opis stanu zdrowia i samopoczucia; 3) wizyta u lekarza; 4) nagłe wypadki; 5) apteka; 	<p>zdrowie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uzależnienia; 2) diagnostyka, analizy; 3) profilaktyka;
<p>środowisko naturalne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pogoda, klimat; 	<p>środowisko naturalne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rośliny i zwierzęta; 2) krajobraz; 3) pogoda, klimat; 	<p>środowisko naturalne i wiedza o Polsce:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) świat roślin i zwierząt; 2) klimat, pory roku, pogoda; 3) regiony geograficzne Polski; 4) podział administracyjny kraju, ważniejsze miasta w Polsce; 	<p>środowisko naturalne i wiedza o Polsce:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) problemy ekologiczne; 2) Parki Narodowe w Polsce; 3) podział administracyjny kraju, ważniejsze miasta w Polsce;
<p>zwyczaje i tradycje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zasady grzecznościowe: powitanie, pożegnanie. 	<p>zwyczaje i tradycje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) najważniejsze święta; 2) zasady grzecznościowe: powitanie, pożegnanie, okazywanie wdzięczności, żalu, radości; 	<p>zwyczaje i tradycje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) święta polskie; 2) tradycje i zwyczaje bożonarodzeniowe i wielkanocne; 3) uroczystości rodzinne; 4) komplementy; 5) humor; 6) frazeologizmy i przysłowia; 7) różnice kulturowe w Europie i na świecie; 	<p>zwyczaje i tradycje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tradycje i zwyczaje ludowe; 2) rocznice i święta państwowe; 3) uroczystości kościelne; 4) humor słowny i sytuacyjny; 5) wyrażenia idiomatyczne; 6) frazeologizmy i przysłowia; 7) różnice kulturowe w

	<p>kultura i styl życia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) warunki życia, poziom życia; 2) środki masowego przekazu, aktualne informacje; 3) literatura i teksty poetyckie, piosenki (proste teksty); 4) ustrój państwa polskiego; 5) urzędy administracji publicznej. 	<p>nauka, kultura i styl życia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rodzaje rozrywki: kino, teatr, muzeum, koncert; 2) telewizja, reklama; 3) komputer, internet; 4) prasa; 5) literatura i teksty poetyckie, piosenki; 6) środki masowego przekazu, aktualne informacje; 7) urzędy administracji publicznej, pomoc społeczna; 8) odkrycia i wynalazki. 	<p>Europie i na świecie;</p> <p>nauka, kultura i styl życia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) środki masowego przekazu, aktualne informacje; 2) literatura i teksty poetyckie, piosenki; 3) polska kinematografia; 4) prasa, radio, telewizja; 5) środki masowego przekazu, aktualne informacje; 6) wymiar sprawiedliwości; 7) badania naukowe; 8) problemy ekonomiczne i społeczne; 9) problemy etyczne; 10) emigracja i powrót do kraju; 11) polityka, wojny i konflikty zbrojne; 12) rodzina języków słowiańskich — historia języka polskiego w zarysie.
--	---	---	--

8. Rozkład godzin

Ramowy program kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców uwzględnia różnice kulturowe pomiędzy różnymi grupami cudzoziemców, a także stopień podobieństwa systemów języka ojczystego uczestnika kursu oraz języka polskiego. Łączna liczba godzin przewidzianych na realizację kursów nauki języka polskiego na poszczególnych poziomach ujęta jest w poniższej tabeli.

Ze względu na różnorodne potrzeby i zainteresowania, wiek, wykształcenie, pochodzenie oraz sytuację życiowo-zawodową uczestników kursów, trudno jednoznacznie określić liczbę godzin kursów, w jakiej powinna zamknąć się realizacja każdego z działów opisanych w pkt 7. Istotne jest, aby większość wskazanych w ramowym programie kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców zagadnień została uwzględniona w konkretnych programach kursów. Dodatkową trudność w jednoznacznym określeniu liczby godzin kursów stanowi funkcjonalne podejście do kształcenia językowego, w którym poszczególne konstrukcje gramatyczne są wprowadzane przez lektora przy okazji kolejnych zagadnień komunikacyjnych i tematów związanych z kształceniem kulturowym. W celu osiągnięcia przez uczestnika kursu poziomu kompetencji językowej i komunikacyjnej określonego w pkt 5, wskazane jest poświęcenie omawianym zagadnieniom liczby godzin nie mniejszej niż zaproponowana w nawiasie umieszczonym obok każdego z działów, o których mowa pkt 5. Rozkład godzin przeznaczonych na doskonalenie poszczególnych umiejętności wynika z założenia, że na pierwszym etapie kształcenia istotne jest przede wszystkim rozwijanie komunikacji ustnej umożliwiającej cudzoziemcowi funkcjonowanie w otaczającej go rzeczywistości językowej – bezpośrednio kontakty z rodzimymi i nierodzimymi użytkownikami języka. W miarę czynionych postępów, coraz większy nacisk kładzie się na doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem pisanym zarówno w aspekcie produkcji (pisanie), jak i recepcji (czytanie), tak aby po ukończeniu kursów na poziomie B1 i B2 cudzoziemiec był w stanie przystąpić do egzaminu certyfikacyjnego z języka polskiego jako obcego. Wyjątek od tej zasady stanowią kursy przeznaczone dla cudzoziemców, w przypadku których alfabet języka ojczystego nie jest oparty na alfabecie łacińskim. W tej sytuacji dodatkowa liczba godzin w działach „pisanie” i „czytanie” jest uzasadniona.

Decyzję w sprawie rozkładu godzin pomiędzy omawiane treści podejmuje lektor prowadzący kurs nauki języka polskiego dla cudzoziemców.

	Liczba godzin dla grup cudzoziemców z europejskiego kręgu kulturowego i tych, których alfabet języka ojczystego oparty jest na alfabecie łacińskim	Liczba godzin dla grup cudzoziemców spoza europejskiego kręgu kulturowego oraz tych, których alfabet języka ojczystego nie jest oparty na alfabecie łacińskim
Poziom podstawowy A	75 (A1 – 40, A2 – 35)	100 (A1 – 50, A2 – 50)
Poziom samodzielności B	75 (B1 – 40, B2 – 35)	100 (B1 – 50, B2 – 50)
Łącznie:	150	200

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 18 marca 2008 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 70, poz. 416). Zgodnie z treścią upoważnienia, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określa w drodze rozporządzenia, ramowe programy kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców, uwzględniając różnice kulturowe między różnymi grupami cudzoziemców.

Dotychczas obowiązujące rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla uchodźców (Dz. U. Nr 35, poz. 221) utraciło moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw.

Zmiany wprowadzone w art. 92 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na podstawie art. 9 pkt 13 ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw są m. in. konsekwencją wprowadzenia do ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2009 r. Nr 189, poz. 1472) nowych regulacji dotyczących statusu uchodźcy i ochrony uzupełniającej. Udzielenie ochrony uzupełniającej cudzoziemcowi jest szczególnym rodzajem ochrony udzielanej cudzoziemcowi w sytuacji, gdy nie może on otrzymać statusu uchodźcy. Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, cudzoziemcowi, który nie spełnia warunków do nadania statusu uchodźcy, udziela się ochrony uzupełniającej, w przypadku gdy powrót do kraju pochodzenia może narazić go na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy.

Dotychczas w ustawie o pomocy społecznej była mowa o pomocy dla uchodźców, zaś obecnie jest to pomoc cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. W konsekwencji, zmiana brzmienia upoważnienia zawartego w art. 92 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym, polegająca na zastąpieniu wyrazu *uchodźca* wyrazem *cudzoziemiec*, oznacza rozszerzenie kręgu adresatów rozporządzenia o cudzoziemców, którzy uzyskali ochronę uzupełniającą.

Załącznik do niniejszego rozporządzenia, określający ramowe programy kursów nauki języka polskiego został opracowany przez ekspertów Ministerstwa Edukacji Narodowej należących do wąskiego grona specjalistów z zakresu nauczania języka polskiego jako języka obcego. Załącznik określający ramowe programy kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców został opracowany zgodnie z zasadami glottodydaktyki, w sposób jasny i czytelny dla jego adresatów, mający ułatwić tworzenie konkretnego programu nauki języka polskiego dla obcokrajowców skierowanego do indywidualnie określonej grupy uczestników kursu.

Konstruując ramowy program nauki języka polskiego dla cudzoziemców kierowano się regulacjami § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów

wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730) dotyczącymi warunków, jakie powinny spełniać programy nauczania ogólnego.

Ponadto ramowy program kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców uwzględnia standardy wymagań dla poziomu podstawowego oraz poziomu średniego ogólnego znajomości języka polskiego, określonych *rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15 października 2003 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego* (Dz. U. Nr 191, poz. 1871), a także jest zgodny z *Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego* przyjętym przez Komitet Ministrów Rady Europy, którego istotny element stanowi wyznaczenie poziomów biegłości językowej pozwalających ocenić postęp w opanowaniu języka na każdym etapie uczenia się. Określenie obiektywnych kryteriów biegłości językowej umożliwić ma uznawanie kwalifikacji przydatnych w dalszej edukacji językowej i ogólnej oraz na rynku pracy.

W ramowym programie kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców przewiduje się wprowadzanie elementów wiedzy o kulturze polskiej, tradycjach, świętach, warunkach życia, strukturze społecznej i zasadach współżycia społecznego. W trakcie kursu każdy uczestnik powinien zapoznać się ze specyfiką i warunkami życia w Polsce, strukturą społeczną, kulturą i panującymi zwyczajami. Treści zawarte w ramowym programie kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców mają ponadto na celu wyposażenie cudzoziemca w niezbędną wiedzę pozwalającą na zaaklimatyzowanie się w nowym otoczeniu, zintegrowanie ze społecznością lokalną, podjęcie pracy lub kontynuowanie nauki.

Ze względu na wielokulturowość cudzoziemców przewiduje się zróżnicowaną liczbę godzin kursu od 150 do 200. Większa liczba godzin jest przeznaczona na naukę języka polskiego cudzoziemców pochodzących z krajów spoza europejskiego kręgu kulturowego lub których alfabet języka ojczystego nie opiera się na alfabecie łacińskim.

Wymiar godzin kursu określony projektowaną regulacją określa minimalną liczbę godzin, którą musi uwzględnić każdy organizator kursu. Wymiar ten nie jest większy od wymiaru określonego dotychczasowymi przepisami *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla uchodźców*. Wobec powyższego projektowana regulacja nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Ramowy program kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców stanowi podstawę dla opracowywania szczegółowych programów kursów przez osoby prowadzące takie kursy (nauczycieli, lektorów).

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny

Zakres regulacji oddziałuje na cudzoziemców będących uczestnikami kursów nauki języka polskiego, a także na nauczycieli (autorów, lektorów), którzy są obowiązani uwzględniać treści programowe w opracowywanych konkretnych programach kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców .

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia zostanie skierowany do konsultacji następującym partnerom społecznym i związkom zawodowym:

- 1) Business Centre Club – Związek Pracodawców,
- 2) Chrześcijańskiemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność im. ks. Jerzego Popiełuszki”,
- 3) Forum Związków Zawodowych,
- 4) Komisji Krajowej Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień 80”,
- 5) Konfederacji Pracodawców Polskich,
- 6) Krajowej Sekcji Oświaty NSZZ „Solidarność 80”,
- 7) Krajowemu Forum Oświaty Niepublicznej,
- 8) Krajowemu Porozumieniu Rodziców i Rad Rodziców,
- 9) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Kadry Kierowniczej Oświaty,
- 10) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych,
- 11) Polskiemu Komitetowi Narodowemu UNICEF,
- 12) Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”,
- 13) Sekretariatowi Konferencji Episkopatu Polski,
- 14) Społecznemu Towarzystwu Oświatowemu,
- 15) Towarzystwu Wiedzy Powszechnej,
- 16) Zarządowi Głównemu Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- 17) Zarządowi Głównemu Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego,
- 18) Związkowi Zawodowemu Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”,
- 19) Związkowi Zawodowemu „Rada Poradnictwa”.

3. Wpływ aktu normatywnego na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Rozporządzenie nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa oraz dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ aktu normatywnego na rynek pracy

Projektowana regulacja nie wpłynie na rynek pracy.

5. Wpływ aktu normatywnego na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Rozporządzenie nie wpłynie bezpośrednio na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ aktu normatywnego na sytuację i rozwój regionalny

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na sytuację i rozwój regionalny.